

25.5.2026

EOAK/2071/2025

Ratkaisija: Apulaisoikeusasiamies Mikko Sarja

Esittelijä: Esittelijäneuvos jaostopäällikkönä Juha Niemelä

TAPATURMA-ASIAN KÄSITTELY

1 KANTELU

Kantelija pyysi oikeusasiamiestä tutkimaan Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen (Mela), tapaturma-asioiden muutoksenhakulautakunnan ja vakuutusosoikeuden menettelyjä ja ratkaisuja korvausasiassa.

Kantelija kertoi, että hän oli ollut toukokuussa 1993 liikenneonnettomuudessa ja täyttänyt aikanaan Melan asiamieheltä saamiensa ohjeiden mukaisesti tapaturmailmoituslomakkeen ja että korvausasia oli käsitelty maatalousyrittäjän tapaturmavakuutuslain mukaisena työtapaturmana. Kantelija ei kertomansa mukaan ollut kuitenkaan ollut onnettomuuden sattuessa työssä, vaan onnettomuus oli tapahtunut vapaa-ajalla. Siksi asia olisi tullut käsitellä liikennevakuutuslain mukaisena liikennevahinkona. Kantelija katsoi Melan asiamiehen johtaneen häntä harhaan tapaturmailmoituslomakkeen täyttämässä.

Kantelun liitteenä oli muun muassa tapaturma-asioiden muutoksenhakulautakunnan 14.2.2024 antama päätös, jolla se oli hylännyt kantelijan hakemuksen Melan 31.1.1994 antaman päätöksen poistamisesta. Lautakunta hylkäsi myös kantelijan vaatimuksen suullisesta käsittelystä. Kantelija oli hakenut päätökseen muutosta vakuutusosoikeudelta, joka jätti 3.3.2025 antamallaan päätöksellä valituksen tutkimatta toimivaltaansa kuulumattomana.

Kantelija oli tyytymätön lautakunnan ratkaisuun ja arvosteli sitä, että lautakunta päätti jättää suullisen käsittelyn järjestämättä, vaikka lautakunnasta oli ilmoitettu hänelle sen järjestämisestä. Lisäksi hän kertoi saaneensa käyttöönsä asiamiehensä opastamana joulukuussa 1993 laaditun tapaturmailmoituslomakkeen vasta vakuutusosoikeuden päätöksen jälkeen.

2 SELVITYS

---

3 RATKAISU

3.1 Oikeudellisen arvioinnin lähtökohdat

Perustuslain 21 §:n 1 momentin mukaan jokaisella on oikeus saada asiansa käsitellyksi asianmukaisesti ja ilman aiheetonta viivytystä lain mukaan toimivaltaisessa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa sekä oikeus saada oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan koskeva päätös tuomioistuimen tai muun riippumattoman lainkäyttöelimen käsiteltäväksi.

Perustuslain 109 §:n mukaan oikeusasiamiehen tulee valvoa, että tuomioistuimet ja muut viranomaiset sekä virkamiehet, julkisyhteisön työntekijät ja muutkin julkista tehtävää hoitaessaan noudattavat lakia ja täyttävät velvollisuutensa. Tehtäväänsä hoitaessaan oikeusasiamies valvoo perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien toteutumista.

Eduskunnan oikeusasiamiehestä annetun lain 3 §:n 2 momentin mukaan oikeusasiamies ryhtyy hänelle tehdyn kantelun johdosta niihin toimenpiteisiin, joihin hän katsoo olevan aihetta lain noudattamisen, oikeusturvan tai perus- ja ihmisoikeuksien toteutumisen kannalta. Saman pykälän 3 momentin mukaan oikeusasiamies ei käsittele kantelua, joka koskee yli kaksi vuotta vanhaa asiaa, ellei siihen ole erityistä syytä.

Tapaturma-asioiden muutoksenhakulautakunnasta annetun lain 14 §:n 1 momentin mukaan asian käsittelyyn muutoksenhakulautakunnassa sovelletaan oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annettua lakia, jollei erikseen toisin säädetä.

Oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 88 §:n 1 momentin mukaan hallintotuomioistuimen päätökseen on liitettävä valitusosoitus, jos päätökseen saa hakea muutosta valittamalla. Saman lain 107 §:n 2 momentin mukaan muutoksenhaussa pääasiaan liittyvää vaatimusta koskevasta hallintotuomioistuimen ratkaisusta sovelletaan, mitä muutoksenhausta pääasiaan säädetään.

Viimeksi mainitun säännöksen esitöiden (HE 29/2018 vp) mukaan muutoksenhaussa pääasiaan liittyvää vaatimusta koskevaan hallintotuomioistuimen ratkaisuun sovellettaisiin samoja säännöksiä kuin pääasiaa koskevassa muutoksenhaussa. Pääasiaan liittyvällä vaatimuksella tarkoitettaisiin vaatimusta, jolla on aineellinen yhteys pääasiaan. Säännöksen tarkoituksena on selkeyttää, että jos muussa laissa on tästä laista poikkeavia säännöksiä muutoksenhausta pääasiassa ylempään hallintotuomioistuimeen, näitä säännöksiä sovelletaan myös muutoksenhaussa pääasiaan liittyviä vaatimuksia koskevaan hallintotuomioistuimen ratkaisuun.

Työtapaturma- ja ammattitautilain 246 §:n 1 momentin mukaan, jos vakuutuslaitoksen tämän lain perusteella antama lainvoimainen päätös perustuu virheelliseen tai puutteelliseen selvitykseen taikka on ilmeisesti lainvastainen, tapaturma-asioiden muutoksenhakulautakunta voi asianosaisen tai vakuutuslaitoksen vaatimuksesta poistaa päätöksen ja määrätä asian uudelleen käsiteltäväksi. Tapaturma-asioiden muutoksenhakulautakunnan on varattava asianosaisille tilaisuus tulla kuulluiksi ennen asian ratkaisemista. Muutoksenhakulautakunnan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Tuomioistuinmaksulain 7 §:n 2 momentin mukaan, jos maksun periminen olisi ilmeisen kohtuutonta, viranomaisen tai maksun määräävä virkamies voi yksittäistapauksessa määrätä, ettei maksua peritä.

Säännöksen perusteluiden mukaan maksuttomuusratkaisun tekeminen tapahtuu viran puolesta, eikä se edellytä asianosaisen pyyntöä. Säännöksessä olevan ”ilmeisen”-sanon on tarkoitus korostaa menettelyn poikkeuksellisuutta (HE 29/2015 vp, s. 53).

Saman lain 11 §:n 1 momentin ensimmäisen virkkeen mukaan maksun määräämistä koskevaan päätökseen saa vaatia oikaisua maksun määränneeltä virkamieheltä tai viranomaiselta kuuden kuukauden kuluessa maksun määräämisestä.

3.2 Vahinkotapahtuman (3.5.1993) korvaaminen maatalousyrittäjän tapaturmavakuutuksen nojalla

3.2.1 Tapahtumatiedot

Mela oli tammikuussa 1994 antamassaan päätöksessä katsonut, että vahinkotapahtumassa 3.5.1993 oli ollut kyse maatalousyrittäjän tapaturmavakuutuslain nojalla korvattavasta vahingosta, ja se oli myöntänyt kantelijalle ansiomenetyks- ja kulukorvauksia.

Kantelija haki toukokuussa 2023 Melan tammikuussa 1994 antaman päätöksen poistamista. Koska päätöksen lainvoimaiseksi tulosta oli kulunut yli viisi vuotta, sen poistaminen on edellyttänyt erityisen painavia syitä (työtapaturma- ja ammattitautilaki 264 § 4 mom.). Tällaisia erityisen painavia syitä ei tapaturma-asioiden muutoksenhakulautakunta katsonut asiassa olleen. Vakuutusosoikeus jätti lautakunnan päätöksestä tehdyn valituksen tutkimatta.

3.2.2 Kannanotto

Kantelija ilmoitti poistohakemuksessaan ja kantelussaan näkemyksensä, että vahinkotapahtumassa ei ollut kyse maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain nojalla korvattavasta työtapaturmasta vaan liikennevahingosta. Kantelija oli ollut tätä mieltä koko ajan, mutta asian selvittäminen oli viivästynyt, koska hän oli yrittänyt saada turhaan todellisten ansioidensa mukaista korvausta. Kantelijalle oli kertomansa mukaan ajan kuluessa selvinnyt, että liikennevahingon käsitteleminen työtapaturmana oli estänyt häneltä muun muassa asianmukaisen vamman hoidon. Kantelijan mukaan Melan asiamies johti häntä aikanaan harhaan tapaturmailmoituksen teossa.

Melan tammikuussa 1994 antamasta päätöksestä oli sitä koskevan poistohakemuksen tekohetkellä kulunut lähes 30 vuotta, joten päätöksen poistamiseen vaadittaisiin erityisen painavia syitä.

Katson, että tapaturma-asioiden muutoksenhakulautakunta on ratkaissut poistohakemuksen sille laissa säädetyn harkintavallan puitteissa päätöksellään 14.2.2024. Asiassa ei siten ole ilmennyt lainvastaista menettelyä eikä velvollisuuden laiminlyöntiä.

Asiassa ei ole ilmennyt, että vakuutusosoikeuskaan olisi 3.3.2025 asiaa ratkaistessaan menettellyt lainvastaisesti tai jättänyt täyttämättä velvollisuutensa.

Siltä osin kuin kantelija arvosteli Melan asiamiehen menettelyä vuonna 1993 tapaturmailmoituksen laadinnassa, asiassa ei ole eduskunnan oikeusasiamiehestä annetussa laissa tarkoitettuja erityisiä syitä tutkia yli kaksi vuotta vanhoja tapahtumia. Arvioitaessa erityisen syyn olemassaoloa otetaan huomioon muun muassa tapahtumasta kulunut aika sekä se, missä määrin asiaa olisi vielä mahdollista selvittää. Mitä pidempi aika tapahtumasta on kulunut, sitä vaikeampi asiaa on käytännössä selvittää. Katson, että 30 vuoden jälkeen ei nyt olisi enää saatavissa sellaista riittävän luotettavaa asiaan vaikuttavaa selvitystä, jonka perusteella minun olisi mahdollista arvioida Melan asiamiehen menettelyä. Siksi kantelu ei tältäkin osin johda toimenpiteisiin.

3.3 Suullisen käsittelyn järjestäminen

Kantelija oli pyytänyt, että tapaturma-asioiden muutoksenhakulautakunta järjestäisi asiassa suullisen käsittelyn. Lautakunta hylkäsi vaatimuksen käsittelyratkaisullaan, koska asian ratkaisemiseksi merkityksellisistä tosiseikoista oli saatu riittävä selvitys, jonka perusteella asia voitiin ratkaista. Lautakunta katsoi lisäksi, että suullisen käsittelyn järjestämättä jättämisestä ilmoittaminen kantelijalle oli ilmeisen tarpeetonta.

Muutoksenhakulautakunta on kantelun johdosta antamassaan selvityksessä todennut, ettei se ollut missään vaiheessa ilmoittanut kantelijalle järjestävänsä suullisen käsittelyn, vaan kantelijalta oli ainoastaan tiedusteltu, minkä vuoksi hän katsoisi suullisen käsittelyn olevan tarpeen ja mitä selvitystä hän siinä esittäisi. Lautakunta on liittänyt selvitykseensä kantelijalle lähettämänsä 12.6.2023 päivätyn tiedustelun.

Katson saamani selvityksen perusteella, että muutoksenhakulautakunta on käsitellyt ja ratkaissut kantelijan suullista käsittelyä koskevan vaatimuksen sille laissa säädetyn harkintavallan puitteissa. Asiassa ei siten ole ilmennyt lainvastaista menettelyä eikä velvollisuuden laiminlyöntiä. Tämän vuoksi asia ei anna minulle aiheutta enempään toimenpiteisiin.

3.4 Muutoksenhakulautakunnan päätökseensä liittävä valitusosoitus

3.4.1 Tapahtumatiedot

Tapaturma-asioiden muutoksenhakulautakunta oli 14.2.2024 antamansa päätöksen käsittelyratkaisulla hylännyt kantelijan vaatimuksen suullisesta käsittelystä. Edelleen se oli päätöksensä asiaratkaisulla hylännyt kantelijan poistohakemuksen. Lautakunta oli liittänyt päätökseensä valitusosoituksen todeten asiaratkaisussaan, että sen antamaan päätökseen ei saa asiaratkaisun osalta hakea muutosta.

Kantelija oli vakuutusosoikeudelle toimittamissaan valituskirjelmissä tuonut muun ohessa esille, että hän oli saanut asiassaan muutoksenhakulautakunnasta ilmoituksen suullisesta käsittelystä, jota lautakunta ei kuitenkaan ollut järjestänyt. Kantelijan mukaan hänen asiansa olisi selvinnyt jo lautakunnassa, jos hänet olisi kutsuttu suulliseen käsittelyyn, niin kuin oli luvattu. Lisäksi hän oli tiedustellut, voisiko hän olla kuultavana asiassa vakuutusosoikeudessa.

Vakuutusosoikeus jätti päätöksellään 3.3.2025 kantelijan valituksen toimivaltaansa kuulumattomana tutkimatta määräten kantelijan maksamaan 270 euron oikeudenkäyntimaksun. Vakuutusosoikeus totesi ratkaisussaan kantelijan hakeneen muutosta tapaturma-asioiden muutoksenhakulautakunnan päätökseen erittelemättä sen enempää, miltä osin se katsoi muutosta haetun.

3.4.2 Hankitut selvitykset

Vakuutusosoikeus on viitannut oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 107 §:n 2 momenttiin, jonka mukaan muutoksenhaussa pääasiaan liittyvää vaatimusta koskevasta hallintotuomioistuimen ratkaisusta sovelletaan, mitä muutoksenhausta pääasiaan säädetään.

Vakuutusosoikeuden mukaan kantelijan valitus oli koskenut päätöstä, josta ei ole ollut valitusosoikeutta vakuutusosoikeudelle. Valituskielto on koskenut myös asiaratkaisuun liittyvää vaatimusta suullisen käsittelyn järjestämisestä lautakunnassa. Siksi vakuutusosoikeus oli jättänyt toimivaltaansa kuulumattomana tutkimatta kantelijan valituksen ja vaatimuksen suullisen käsittelyn toimittamisesta sekä määrännyt oikeudenkäyntimaksun tuomioistuinmaksuja koskevan lain ja asetuksen perusteella.

Tapaturma-asioiden muutoksenhakulautakunta toteaa tulkinneensa kantelijalle antamassaan ratkaisussa asiaa siten, että suullista käsittelyä koskevasta käsittelyratkaisusta olisi valitusosoikeus, vaikka itse pääasiasta ei sitä olisikaan. Vakuutusosoikeuden kantelun johdosta antamassaan selvityksessä esittämät seikat huomioon ottaen muutoksenhakulautakunta toteaa, että sen tulkinta valitusosoikeudesta käsittelyratkaisun osalta on ollut ilmeisen virheellinen. Muutoksenhakulautakunta ilmoittaa ottaneensa huomioon toiminnassaan mainitun vakuutusosoikeuden ratkaisun eikä se enää anna valitusosoitusta, jos poistoasiassa annetaan käsittelyratkaisu. Tekemänsä selvityksen mukaan lautakunta ei ole antanut muita vastaavia päätöksiä käsittelyratkaisusta poistoasioissa.

3.4.3 Kannanotto

Katson tapaturma-asioiden muutoksenhakulautakunnan menetelleen oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 88 §:n 1 momentin ja 107 §:n 2 momentin vastaisesti liittäessään kantelijalle 14.2.2024 antamaansa päätökseen valitusosoituksen.

Kantelija oli tehnyt valitusosoituksen mukaisen valituksen vakuutusosoikeudelle, joka oli jättänyt sen tutkimatta toimivaltaansa kuulumattomana. Se oli lisäksi määrännyt kantelijan maksamaan 270 euron oikeudenkäyntimaksun.

Tuomioistuinmaksua ei ollut viran puolesta jätetty perimättä eikä kantelija ollut vakuutusosoikeudesta saadun tiedon mukaan hakenut oikaisua maksun määräämistä koskevaan päätökseen. Pidän ymmärrettävänä sitä, jos kantelija ei ollut enää kiinnittänyt huomiota hänelle määrättyyn tuomioistuinmaksuun ja siihen liittyvään muutoksenhakuoikeuteen hänen pääasiallisen valitusasiansa jäätyä vakuutusosoikeudessa tutkimatta. Tehtäväni ei nyt kuitenkaan ole arvioida maksun määräämistä eikä myöskään sen perimättä jättämisen tai oikaisemisen edellytyksiä.

Johtopäätökseni on, että kantelijan asiaa ei ollut käsitelty tapaturma-asioiden muutoksenhakulautakunnassa perustuslain 21 §:n edellyttämin tavoin asianmukaisesti siltä osin kuin päätökseen oli liitetty perusteeton valitusosoitus, minkä seurauksena lautakunnan menettelystä oli aiheutunut kantelijalle myös taloudellista vahinkoa sen lisäksi, että hän oli suotta saattanut asiansa jo lähtökohdiltaan perusteettomaan muutoksenhakuun.

4 TOIMENPITEET

Saatan tapaturma-asioiden muutoksenhakulautakunnan tietoon edellä kohdassa 3.4.3 esittämäni käsityksen lautakunnan lainvastaisesta menettelystä. Tässä tarkoituksessa lähetän sille jäljennöksen tästä päätöksestäni.

Lisäksi totean seuraavan.

Eduskunnan oikeusasiamiehestä annetun lain 11 §:n 1 momentin mukaan oikeusasiamies voi laillisuusvalvontaansa kuuluvassa asiassa tehdä toimivaltaiselle viranomaiselle esityksen tapahtuneen virheen oikaisemiseksi tai epäkohdan korjaamiseksi.

Oikeusasiamiehen vakiintuneen ratkaisukäytännön mukaan perusoikeuksien loukkaukset pitää ensisijaisesti estää. Jos se ei onnistu, ne pitää oikaista tai korjata. Mutta jos sekään ei onnistu, loukkaus tulee hyvittää. Tässä tarkoituksessa oikeusasiamies voi tehdä esityksen oikeuksien loukkauksen hyvittämisestä.

Koska nyt esillä olevassa tapauksessa tapahtunut oikeudenloukkaus ei ole enää jälkikäteen oikaistavissa tai korjattavissa, pidän perusteltuna esittää kantelijan perusoikeusloukkauksen hyvittämistä.

Valtion vahingonkorvaustoiminnasta annetun lain 1 §:n 1 momentin mukaan lakia sovelletaan valtioon kohdistuvan vahingonkorvausvaatimuksen käsittelyyn, jos vaatimus perustuu valtion viranomaisen virheeseen tai laiminlyöntiin taikka toimintaan, josta valtio vastaa tahallisuudesta tai huolimattomuudesta riippumatta. Säännöksen esitöiden (HE 159/2014 vp) mukaan lain tarkoittamia valtion viranomaisia ovat muun muassa tuomioistuimet ja muut lainkäyttöviranomaiset. Käsitykseni mukaan tapaturma-asioiden muutoksenhakulautakunta lukeutuu lain soveltamisalan piiriin kuuluviin muihin lainkäyttöviranomaisiin.

Edellä todetuin perustein lähetän päätökseni myös Valtiokonttorille ja esitän, että se olisi sopivalla tavalla yhteydessä kantelijaan sekä ratkaisisi asian valtion vahingonkorvaustoiminnasta annetun lain perusteella. Pyydän Valtiokonttoria aikanaan ilmoittamaan minulle, mihin toimenpiteisiin hyvitysesitykseni on johtanut.